

Sygn. akt VIII U 529/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Jolanta Węs

Protokolant – starszy sekretarz sąd. Alicja Machnio

po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2016 roku w Lublinie

sprawy R. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania R. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 23 lutego 2015 roku znak (...)

I zmienia zaskarżoną decyzję i ustala R. W. prawo do emerytury od 1 stycznia 2016 roku;

II zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. na rzecz R. W. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VIII U 529/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 lutego 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440 ze zm.) w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku Nr 8, poz. 43 ze zm.) odmówił R. W. prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych podając, iż wnioskodawca nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy oraz nie osiągnął 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego (decyzja – k. 87 a.e.).

W odwołaniu od tej decyzji R. W. zakwestionował jej trafność, wnosząc o zmianę decyzji organu rentowego poprzez przyznanie mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu wskazał, że przez ponad 15 lat pracował w warunkach szczególnych jako kierowca pojazdów mechanicznych powyżej 3,5 tony w Przedsiębiorstwie (...) w okresie od dnia 2 grudnia 1978 roku do dnia 1 grudnia 1986 roku oraz od dnia 15 czerwca 1987 roku do dnia 31 sierpnia 1992 roku, a także w Zakładzie (...) w okresie od dnia 1 lutego 1993 roku do dnia 10 sierpnia 1993 roku oraz od dnia 5 kwietnia 1994 roku do dnia 31 grudnia 2004 roku. Ponadto podał, że w latach 1970-1975 pracował w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie w gospodarstwie rolnym swoich rodziców, co powinno zostać zaliczone do ogólnego stażu jego pracy (odwołanie – k. 2-5 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację leżącą u podstaw zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie – k. 8-9 a.s.).

W toku postępowania pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych (protokół rozprawy – k. 36v. a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

R. W. urodził się (...). W dniu 9 stycznia 2015 roku złożył wniosek o przyznaniu mu prawa do emerytury (wniosek – k. 1-4 a.e.).

Zaskarżoną decyzją z dnia 23 lutego 2015 roku organ rentowy odmówił R. W. prawa do świadczenia z uwagi na brak udowodnienia 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy oraz z uwagi na nieosiągnięcie 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego. ZUS ustalił wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 roku ogólny staż ubezpieczeniowy w wymiarze 21 lat, 3 miesięcy i 18 dni, przy czym nie uznał za udowodniony żadnego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych. Do prac w warunkach szczególnych organ rentowy nie uwzględnił okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w L. w okresie od dnia 2 grudnia 1978 roku do dnia 31 sierpnia 1992 roku, ponieważ nie zostało przedstawione wystawione przez pracodawcę świadectwo wykonywania pracy w takich warunkach, zaś na podstawie przedłożonej dokumentacji osobowej nie można było ustalić przynależności resortowej świadczonej pracy oraz okresów jej wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ponadto organ rentowy nie uwzględnił do ogólnego stażu pracy okresu pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym jego ojca od dnia 3 listopada 1970 roku do dnia 26 października 1975 roku, oceniając przedstawione na powyższą okoliczność zeznania świadków jako niewiarygodne (decyzja – k. 87 a.e.).

Sąd ustalił, że wnioskodawca ma wykształcenie zawodowe (kwestionariusz osobowy – akta osobowe z okresu zatrudnienia w Zakładzie (...)). Posiada prawo jazdy obejmujące kategorie B, C, BE i CE (odpis prawa jazdy – akta osobowe z okresu zatrudnienia w Zakładzie (...)).

W okresie od dnia 3 listopada 1970 roku do dnia 26 października 1975 roku R. W. mieszkał wraz z rodzicami, a także młodszym bratem i siostrą w K.. Starszy brat wnioskodawcy zamieszkiwał już wówczas poza domem, w internacie w P.. Rodzice R. W. byli właścicielami gospodarstwa rolnego o powierzchni ponad 2 hektarów, w którym wnioskodawca stale pracował. W tym okresie nie uczęszczał on do szkoły, nie pozostawał również w stosunku pracy. Ojciec wnioskodawcy pracował zawodowo, w pełnym wymiarze czasu pracy, zaś jego matka zajmowała się domem. R. W. wykonywał w gospodarstwie czynności związane z karmieniem i obrządkiem zwierząt – krowy, świń, drobiu i królików, a także prace polowe, takie jak koszenie, pomoc przy żniwach czy młócenie zboża. Pracował również przy wykopkach. Ponadto wnioskodawca zajmował się przynoszeniem wody ze studni oddalonej o około 50-60 metrów od domu, rąbaniem drewna opałowego, a w sezonie zimowym odśnieżaniem. Powyższe czynności zajmowały mu codziennie ponad 4 godziny. Rodzice wnioskodawcy nie posiadali konia ani żadnych maszyn rolniczych, w związku z czym wszystkie prace w gospodarstwie rolnym trzeba było wykonywać ręcznie (zaświadczenie – k. 9 a.e.; poświadczenie o okresach zameldowania – k. 10 a.e.; zeznania świadka J. B. – k. 26v. a.s.; zeznania świadka R. O. – k. 26v.-27 a.s.; zeznania wnioskodawcy R. W. – k. 18v. w zw. z k. 36v. a.s.).

W okresie od dnia 27 października 1975 roku do dnia 17 października 1977 roku R. W. odbywał służbę wojskową (kserokopia książeczki wojskowej – k. 15-16 a.e.; zeznania świadka J. B. – k. 26v. a.s.; zeznania wnioskodawcy R. W. – k. 18v. w zw. z k. 36v. a.s.).

Po zakończeniu służby wojskowej, w dniu 1 grudnia 1978 roku R. W. podpisał umowę o pracę z (...), na podstawie której został zatrudniony w tym zakładzie pracy od dnia 2 grudnia 1978 roku, początkowo na dwutygodniowy okres próbny, a po jego upływie na okres wstępny, w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku kierowcy pojazdów samochodowych (umowa o pracę – k. 27 a.e., akta osobowe z okresu zatrudnienia w (...) k. 32 a.s.). Od dnia 1 grudnia

1979 roku wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku kierowcy w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony (umowa o pracę – akta osobowe z okresu zatrudnienia w (...) k. 32 a.s.).

W dniu 1 października 1983 roku R. W. podpisał z zakładem pracy umowę o pracę dodatkową, na podstawie której – jako kierowcy samochodu ciężarowego – powierzono mu wykonywanie czynności dodatkowych, wyszczególnionych w załączonej do umowy tabeli dodatków do wynagrodzenia, takich jak wykonywanie czynności hakowego, ładowanie i rozładowywanie czy konwojowanie łącznie z odbiorem i zdaniem ładunku (umowa – k. 34-35 a.e., akta osobowe z okresu zatrudnienia w (...) k. 32 a.s.).

Z dniem 1 grudnia 1986 roku wnioskodawca został przeniesiony ze stanowiska kierowcy na stanowisko mechanika napraw pojazdów samochodowych (pismo (...) – k. 28 a.e, akta osobowe z okresu zatrudnienia w (...) k. 32 a.s.).

Z dniem 15 czerwca 1987 roku R. W. został przeniesiony ze stanowiska mechanika na stanowisko kierowcy samochodu ciężarowego. W piśmie zakładu pracy dotyczącym przeniesienia poczyniono zastrzeżenie, że praca kierowcy stanowi pracę w warunkach szczególnych (pismo (...) – k. 29 a.e, akta osobowe z okresu zatrudnienia w (...) k. 32 a.s.).

Stosunek pracy pomiędzy wnioskodawcą a (...) uległ rozwiązaniu za wypowiedzeniem przez pracodawcę z przyczyn ekonomicznych leżących po stronie zakładu pracy z dniem 31 sierpnia 1992 roku (wypowiedzenie umowy o pracę – k. 48 a.e.; świadectwo pracy – k. 17 a.e.).

W okresach świadczenia na rzecz (...) pracy na stanowisku kierowcy R. W. pracował stale i w pełnym, 8-godzinnym wymiarze czasu pracy, a często ponad ten wymiar – do 10 godzin na dobę – jako kierowca samochodów ciężarowych o wadze całkowitej znacznie przekraczającej 3,5 tony, głównie samochodów typu (...)z przyczepą o wadze powyżej 16 ton (zeznania świadka T. B. – k. 35v. a.s.; zeznania świadka J. G. – k. 36; zeznania wnioskodawcy R. W. – k. 18v., 27 w zw. z k. 36v.).

Zakład pracy wnioskodawcy – (...) – zajmował się świadczeniem usług transportowych dla firm budowlanych na terenie m.in. K., B., C., P.. Miał do dyspozycji około 30 samochodów ciężarowych powyżej 3,5 tony typu (...), (...), do obsługi których zatrudniał średnio 25 kierowców. R. W., podobnie jak pozostali kierowcy, przewoził samochodami ciężarowymi piasek, cement, płyty i inne materiały budowlane. Jeździł między innymi z S. i Ł. do L., a także z(...)do K.. W sytuacji występującej awarii pojazdu wnioskodawca dostawał samochód zastępczy. Kierowcy nie zajmowali się naprawą, gdyż w zakładzie pracy funkcjonowało w tym celu specjalne pogotowie techniczne. Załadunek i rozładunek towarów odbywały się przeważnie mechanicznie, przy pomocy dźwigu, koparki lub suwnicy. R. W. musiał każdorazowo zabezpieczyć przewożony ładunek, gdyż odpowiadał za niego materialnie. Z tego samego względu musiał być obecny przy załadunku i wyładunku towarów. Załadunek przewożonych przez wnioskodawcę materiałów budowlanych trwał średnio od 25 minut do godziny, zaś rozładunek od 20 minut do godziny. Nawet po odjęciu czynności załadunkowych i rozładunkowych R. W. pracował zwykle w charakterze kierowcy co najmniej w pełnym wymiarze czasu pracy. W związku z wykonywanymi czynnościami otrzymywał on dodatki do wynagrodzenia uzależnione od rodzaju obsługiwanego pojazdu (dokumentacja w aktach osobowych z okresu zatrudnienia w (...) k. 32 a.s.; zeznania świadka T. B. – k. 35v. a.s.; zeznania świadka J. G. – k. 35v.-36 a.s.; zeznania wnioskodawcy R. W. – k. 18v., 27 w zw. z k. 36v. a.s.).

W ramach zawartej z pracodawcą umowy o pracę dodatkowe R. W. zajmował się jedynie rozładunkiem, np. zawoził samochodem „sztywnym” piasek, który następnie musiał rozładować ręcznie, za co uzyskiwał dodatkowe wynagrodzenie. Tego typu ponadnormatywne czynności zdarzały mu się jednak rzadko. Wnioskodawca nigdy nie świadczył natomiast pracy związanej z załadunkiem, chyba że z własnej woli chciał pomóc zatrudnionym przy tych czynnościach pracownikom (zeznania wnioskodawcy R. W. – k. 36v. a.s.).

W okresach świadczenia na rzecz (...) pracy na stanowisku mechanika pojazdów samochodowych R. W. pracował w kanale remontowym przy wymianie resorów (zeznania świadka T. B. – k. 35v. a.s.; zeznania świadka J. G. – k. 35v.-36 a.s.; zeznania wnioskodawcy R. W. – k. 36v. a.s.).

W okresach od dnia 1 lutego 1993 roku do dnia 10 sierpnia 1993 roku oraz od dnia 5 kwietnia 1994 roku do dnia 31 grudnia 2004 roku wnioskodawca był zatrudniony w Zakładzie (...) z siedzibą w Z. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego, z tym, że w okresach od 1 lutego 1993 roku do 10 sierpnia 1993 roku i od 5 kwietnia 1994 roku do 30 kwietnia 1998 roku pracował w wymiarze pełnego etatu, a w pozostałym okresie na 1/2 lub na 3/4 etatu. R. W. w okresach zatrudniania na pełny etat świadczył pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, po minimum 8-10 godzin dziennie, jeżdżąc samochodem typu (...) lub(...) o ciężarze całkowitym powyżej 18 ton. Zakład pracy wnioskodawcy zajmował się transportem krajowym i międzynarodowym, w tym przewozem stali, drzwi, chemikaliów. Dysponował w przedmiotowym okresie około 30 samochodami ciężarowymi. W ramach pracy w Zakładzie (...) wnioskodawca nie zajmował się załadunkiem ani rozładunkiem towarów, do tego zatrudnieni byli bowiem osobni pracownicy. W razie awarii samochodu do jego obowiązków nie należała naprawa pojazdu. R. W., podobnie jak pozostali kierowcy, ponosił odpowiedzialność materialną za powierzone mu mienie (zeznania świadka W. K. – k. 36-36v. a.s.; zeznania wnioskodawcy R. W. – k. 27 w zw. z k. 36v. a.s.; umowy o pracę – k. 1-6, 32, 33 części B akt osobowych z okresu zatrudnienia w Zakładzie (...); świadectwo pracy – k. 50 a.e., część C akt osobowych z okresu zatrudnienia w Zakładzie (...)).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dowody z dokumentów znajdujących się w aktach ZUS i aktach osobowych skarżącego, a także zeznania wnioskodawcy i świadków.

Sąd w przeważającej mierze uznał za wiarygodne zeznania T. B. (k. 35v. a.s.), J. G. (k. 35v.-36 a.s.), J. B. (k. 26v. a.s.), R. O. (k. 26v.-27 a.s.) oraz W. K. (k. 36-36v. a.s.). Należy podkreślić, iż przesłuchani w sprawie świadkowie byli osobami obcymi dla wnioskodawcy i nie mieli żadnego powodu, by relacjonować zdarzenia niezgodnie z ich rzeczywistym przebiegiem. Świadkowie T. B. i J. G., z racji swoich obowiązków pracowniczych z czasu zatrudnienia w tym samym co wnioskodawca zakładzie pracy, znali specyfikę czynności i charakter pracy R. W.. Z ich relacji jasno wynika, że w nieuwzględnionym przez ZUS okresie skarżący pracował w (...) w warunkach szczególnych jako kierowca samochodów ciężarowych o ciężarze znacznie powyżej 3,5 tony. Zeznaniami J. G. (k. 36 a.s.) Sąd odmówił wiary jedynie w zakresie okoliczności, jakoby załadunek transportowanych materiałów budowlanych trwał 5-10 minut, powyższe stoi bowiem w sprzeczności nie tylko z wiarygodnymi zeznaniami świadka T. B., ale nadto z zasadami doświadczenia życiowego. Uwadze Sądu nie uszła nadto niespójność odnośnie charakteru pracy wnioskodawcy w okresie jego zatrudnienia na stanowisku mechanika, tj. co do tego, czy praca ta odbywała się wyłącznie w kanale – jak zeznali J. G. (k. 36 a.s.) oraz R. W. (k. 36v. a.s.) – czy też także obok kanału. Powyższe nie miało jednak decydującego znaczenia z punktu widzenia rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, ponieważ okres pracy wnioskodawcy na tym stanowisku pozostawał bez wpływu na spełnienie przez niego przesłanek do nabycia prawa do emerytury. Świadkowie J. B. i R. O. zeznali z kolei na okoliczność pracy R. W. w gospodarstwie rolnym jego rodziców. Z uwagi na bliskie sąsiedztwo z tym gospodarstwem mieli oni wiedzę na temat relacjonowanych przez siebie okoliczności. Mimo, że świadkowie opisywali zdarzenia sprzed wielu laty, to jednak ich zeznania pozostały spójne i wzajemnie niesprzeczne, co przemawiało za przyznaniem im waloru wiarygodności. W końcu, jako wiarygodne, bowiem zgodne ze zgromadzonymi w sprawie – zwłaszcza w aktach osobowych wnioskodawcy – dowodami nieosobowymi, Sąd ocenił zeznania W. K.. Świadek w sposób przekonujący wyjaśnił przyczyny braku w wystawionym wnioskodawcy świadectwie oznaczenia pracy R. W. jako pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie z jego relacji wynika w sposób niebudzący wątpliwości, że wnioskodawca pracował w Zakładzie (...) w warunkach szczególnych jako kierowca samochodów ciężarowych o wadze przekraczającej 3,5 tony.

Sąd obdarzył również wiarą zeznania wnioskodawcy (k. 18v., 27 w zw. z k. 36v. a.s.), jako że były one jasne, spójne i logiczne, a przy tym znajdowały potwierdzenie w zeznaniach przesłuchanych w sprawie świadków oraz w zebranych dowodach z dokumentów.

W końcu, jako wiarygodne Sąd ocenił zgromadzone w sprawie dowody nieosobowe w postaci dokumentów załączonych do akt osobowych wnioskodawcy z okresu jego zatrudnienia w (...) (k. 32 a.s.) oraz z okresu jego zatrudnienia w Zakładzie (...), jak również znajdujące się w aktach organu rentowego. Dokumenty te były

przechowywane przez upoważnione podmioty i nie nosiły żadnych śladów ingerencji w ich treść. Ich autentyczność nie była także kwestionowana przez strony niniejszego postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

Prawo do wcześniejszej emerytury dla osób zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, z uwagi na datę urodzenia wnioskodawcy, regulują przepisy art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2015, poz. 748 ze zm.; dalej jako u.e.r.f.u.s.) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku Nr 8, poz. 43 ze zm.). Prawo do emerytury ubezpieczeni nabywają po osiągnięciu wieku przewidzianego między innymi w art. 32 u.e.r.f.u.s., jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) spełnili enumeratywnie wyliczone przesłanki:

- posiadają okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn,
- legitymują się okresem składkowym i nieskładkowym, o którym mowa w art. 27 u.e.r.f.u.s.

Jednocześnie w myśl art. 184 ust. 2 u.e.r.f.u.s., emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z § 2 ust. 1 powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Według § 3 cytowanego rozporządzenia, za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Natomiast § 4 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A do rozporządzenia, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Wykaz A prac wykonywanych w szczególnych warunkach, których świadczenie uprawnia do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, stanowiący załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, wymienia w Dziale VIII „W transporcie i łączności”, „Transport” pod pozycją 2 „Prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów”. Z kolei w Dziale XIV „Prace różne” pod pozycją 16 wskazuje „Prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych”.

Dokonując oceny, czy prace wykonywane przez skarżącego należało zakwalifikować jako prace w szczególnych warunkach, Sąd nie stracił z pola widzenia, że stosownie do treści § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, okresy wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stwierdza, na podstawie posiadanej dokumentacji, zakład pracy w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy. Dokumenty te są wiążące dla organu rentowego w tym sensie, że w postępowaniu przed tym

organem stanowią wyłączny dowód wykonywania przez pracownika pracy w szczególnych warunkach. Na podstawie przedłożonej mu dokumentacji organ rentowy wydaje natomiast decyzje, które podlegają kontroli Sądu.

W przedmiotowej sprawie odwołujący się, występując do organu rentowego o przyznanie mu emerytury, nie przedłożył świadectwa pracy w szczególnych warunkach dotyczącego okresu jego zatrudnienia w (...) ani też w Zakładzie (...). Okoliczność ta nie stała jednak na przeszkodzie ustaleniu, że we wskazanych zakładach pracy skarżący świadczył pracę w takich właśnie warunkach. Trzeba bowiem zaznaczyć, że choć świadectwo pracy jest dokumentem szczególnym, to samo przez się nie tworzy praw podmiotowych ani ich nie pozbawia. W postępowaniu przed sądem nie ma również cech wyłączności w zakresie dowodowym (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2007 roku, II PK 33/07, LEX nr 348305). Świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest nadto dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji publicznej. Tylko dokumenty wystawione przez takie organy stanowią natomiast dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Świadectwo pracy traktuje się zatem w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., stanowiący dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009 roku, I UK 24/09, LEX nr 518067).

Należy również wskazać, że jak wynika z utrwalonej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Zasadniczym celem postępowania przed sądem jest bowiem rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym, wszechstronnym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. W szczególności, jak stanowi przepis art. 473 k.p.c., w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i przesłuchania stron. Powyższe oznacza, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe.

W tym kontekście raz jeszcze wymaga podkreślenia, że niezbędną przesłanką ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych jest wykonywanie pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia człowieka stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w ramach rodzajowo wyodrębnionych prac szczególnych, wliczonych w wykazie A – załączniku nr 1 do powoływanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. Jednocześnie ustalenie przez Sąd w toku postępowania odwoławczego, że dana praca była wykonywana w szczególnych warunkach, jest wystarczającą podstawą do uznania wykonywanej pracy za pracę tego rodzaju.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe, w tym przejrzyste i spójne zeznania wnioskodawcy oraz świadków, dostarczyło podstaw do uznania, że R. W. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w warunkach szczególnych w (...) w okresie od dnia 2 grudnia 1978 roku do dnia 30 listopada 1986 roku oraz w okresie od dnia 15 czerwca 1987 roku do dnia 31 sierpnia 1992 roku, a także w Zakładzie (...) w okresie od dnia 1 lutego 1993 roku do dnia 10 sierpnia 1993 roku oraz od dnia 5 kwietnia 1994 roku do dnia 30 kwietnia 1998 roku, jako kierowca samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Tym samym w sposób niebudzący wątpliwości zostało ustalone, że na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj. na dzień 1 stycznia 1999 roku, okres zatrudnienia wnioskodawcy w warunkach szczególnych wynosił ponad 15 lat, a ściślej 17 lat, 9 miesięcy i 29 dni.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwolił nadto na ustalenie, że w okresie od dnia 1 grudnia 1986 roku do dnia 14 czerwca 1987 roku wnioskodawca pracował w (...) jako pracownik wykonujący prace w kanale remontowym przy naprawie pojazdów mechanicznych. Przeprowadzone postępowanie nie dało jednak jednoznacznej odpowiedzi na pytanie, czy praca o takim charakterze, tj. dokładnie w kanale remontowym, świadczona była przez niego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, co dopiero pozwalałoby uznać ją za pracę w szczególnych warunkach. Powyższe pozostaje jednak bez znaczenia z punktu widzenia rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, skoro R. W. zgromadził wymagany do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym okres pracy w warunkach szczególnych na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych o wadze przekraczającej 3,5 tony.

Kwestią sporną pozostawała nadto w niniejszej sprawie długość ogólnego stażu pracy wnioskodawcy, tj. wypracowanych przez niego okresów składkowych i nieskładkowych. Stosownie do treści art. 10 ust. 1 pkt 3 u.e.r.f.u.s., przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16. roku życia, traktując je co do zasady jak okresy składkowe, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7 ustawy, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Dopuszczalność uwzględnienia przypadających przed dniem 1 stycznia 1983 roku okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16. roku życia jako okresów składkowych w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 3 u.e.r.f.u.s. odnosi się przy tym do okresów pracy w rolnictwie w typowym codziennym rozmiarze koniecznym do prowadzenia gospodarstwa rolnego, która wymagała stałego wykonywania lub pozostawania w gotowości do świadczenia normalnych obowiązków rolnych przynajmniej w wymiarze połowy czasu pracy obowiązującego pracowników (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 22 lipca 2015 roku, III AUa 356/15, LEX nr 1770849).

Zgromadzony w rozpoznawanej sprawie materiał dowodowy nie pozostawia wątpliwości, że w okresie od dnia 3 listopada 1970 roku, tj. od dnia następnego po ukończeniu przez wnioskodawcę 16. roku życia, do dnia 26 października 1975 roku, tj. do dnia poprzedzającego rozpoczęcie przez niego służby wojskowej, R. W. pracował stale w ponad 2-hektarowym gospodarstwie rolnym swoich rodziców, z którymi w tym czasie zamieszkiwał. Praca ta odbywała się codziennie, w wymiarze co najmniej 4 godzin, tj. połowy czasu pracy obowiązującego pracowników. Ponadto stanowiła pracę istotną dla funkcjonowania gospodarstwa, w przedmiotowym okresie ojciec wnioskodawcy pracował bowiem zawodowo, zaś jego starszy brat mieszkał poza domem. Jednocześnie skarżący nie pobierał w tym czasie nauki, która wykluczałaby stały charakter jego pracy w gospodarstwie. Skoro więc organ rentowy obliczył wnioskodawcy ogólny staż ubezpieczeniowy na dzień 1 stycznia 1999 roku w wymiarze 21 lat, 3 miesięcy i 18 dni, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu do poziomu 25 lat należało uwzględnić także przypadający przed dniem 1 stycznia 1983 roku okres pracy R. W. w gospodarstwie rolnym.

Reasumując, wnioskodawca spełnił wszystkie przesłanki do przyznania mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych, a mianowicie na dzień 1 stycznia 1999 roku:

- 1) ukończył 60 lat,
- 2) udowodnił 25 lat ogólnego stażu pracy, w tym ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze,
- 3) nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego, ustalając wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1 stycznia 2015 roku, tj. od miesiąca złożenia wniosku, zgodnie z art. 129 u.e.r.f.u.s.

Orzeczenie o kosztach procesu uzasadnia przepis art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. j. Dz. U. z 2013 roku, poz. 490 ze zm.) – w brzmieniu obowiązującym w dacie wszczęcia niniejszego postępowania.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji wyroku.